

Tudományos Diákköri Konferencia a BME-n

A Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem (BME) Építőmérnöki Karán 2008. november 19-én rendezték meg az éves Tudományos Diákköri Konferenciát (TDK). Ennek keretén belül a Földmérő és térinformatikai szekcióban hallgatóink lebilincselő előadásokban ismertették az elmúlt hónapokban végzett munkájuk, kutatásuk eredményeit. A dolgozatokat értékelő zsűri tagjai *dr. Busics György* (Nyugat-Magyarországi Egyetem, Geodézia Tanszék), *dr. Papp Gábor* (MTA Geodéziai és Geofizikai Kutatóintézet, GGKI), *dr. Zaletnyik Piroska*, *dr. Dede Károly* (BME Általános- és Felsőgeodézia Tanszék, ÁFGT), *dr. Paláncz Béla*, *dr. Barsi Árpád* és *dr. Szabó György* (BME Fotogrammetria és Térinformatika Tanszék) voltak.

Fényi István „Ultrahangos folyómeder-felmérési módszerek pontossági vizsgálata” című dolgozatában több korszerű technológiát vett górcső alá: mind a mélység-meghatározási, mind a helymeghatározási feladat elvégzésére két-két lehetséges eljárást vizsgált meg, és ezeket a gyakorlatban is kipróbálva vont le hasznos következtetéseket alkalmazhatóságukról. Konzulensei *dr. Rózsa Szabolcs* (BME ÁFGT), *Baranya Sándor*, *dr. Krámer Tamás* (BME Vízépítési és Vízgazdálkodási Tanszék), valamint *dr. Földváry Lóránt* (MTA-BME Fizikai Geodézia és Geodinamikai Kutatócsoport, FGG) voltak. A dolgozatot a zsűri III. helyezéssel jutalmazta.

Ress Zsuzsanna „Területtorzulások a hely függvényében” című dolgozatában a Magyarországon a múltban és jelenleg alkalmazott különböző vetületek területtorzulási viszonyait hasonlította össze az ország különböző pontjain. A dolgozat érdekessége hogy a területi modulus helyett a vizsgálatot véges kiterjedésű területek vetítésével végezte el. Konzulense *dr. Varga József* (BME ÁFGT) volt. A dolgozatot a zsűri dicsérettel jutalmazta.

Somodi Balázs „Numerikus integrálási módszerek vizsgálata geodéziai műholdak pályájának meghatározására” című dolgozata a mai korszerű geodéziai műholdak korában igen időszerű témát dolgoz fel. Ezen műholdak pályájának szimulációja nem csak a műholdak tervezőinek és üzemeltetőinek lényeges: a terület fontos szerepet kap a különböző műholdak segítségével elérhető eredmények pontossági előrejelzésében, és a műholdak mérési adatainak feldolgozásakor is nagy

jelentőséggel bír. Dolgozatában egy alacsony pályájú (GOCE) és egy magas pályájú műholdra (GPS) is végzett vizsgálatokat, ezzel a geodéziai műholdak pályáinak mindkét végétét lefedte. Konzulense *dr. Földváry Lóránt* (MTA-BME FGG). A dolgozatot a zsűri I. helyezéssel jutalmazta.

Szűcs Eszter „Geoidmeghatározás Magyarország területére az EGM 2008 geopotenciális modell felhasználásával” című dolgozatában a ma elérhető egyik legfrissebb és legkorszerűbb globális geoidmodell, az EGM 2008 segítségével hazánk területére számított geoid undulációs értékeket hasonlította össze az Országos GPS Hálózat (OGPSH) adataiból nyert értékekkel. A dolgozat témája igencsak időszerű, hiszen a GPS technikával meghatározott ellipszoidi magasságok tengerszint feletti magasságokká való átszámítása immár napi szintű feladat a földmérők számára. Konzulense *dr. Tóth Gyula* (BME ÁFGT). A dolgozatot a zsűri III. helyezéssel jutalmazta.

Ress Zsuzsanna második dolgozata a „Csillagászati helymeghatározás gazdaságos zenitkamera-rendszerrel” címet viselte. Célja egy – még egész Európában is ritkaságszámba menő – műszer, a gyors és pontos csillagászati helymeghatározást lehetővé tevő digitális zenitkamera előállítás volt, mindez természetesen az itthoni anyagi körülményekhez igazodva olcsó, vagy már eleve rendelkezésre álló alkatrészekből. A műszer jelentősége, hogy GPS vevővel kombinálva alkalmas a függővonal-elhajlás értékének meghatározására, ami lehetővé teszi a geoid meghatározásának további pontosítását. Konzulensei *Laky Sándor* és *Nagy Imre* (MTA-BME FGG). A dolgozatot a zsűri II. helyezéssel jutalmazta.

Ulmann Zita „Mérések Eötvös-ingával” című dolgozatában az Eötvös Loránd Geofizikai Intézet (ELGI) laboratóriumában (a Mátyás-hegyi barlangban) végzett méréseinek eredményeit foglalta össze. Napjainkban már nem sokan értenek ennek a nagyszerű műszernek a használatához, amely a sikeres műszerfelújításokat követően mind az ELGI-ben, mind a BME-n ismét a figyelem középpontjába került. A dolgozat egyik érdekessége a helyszínről rendelkezésre álló régebbi mérési eredmények összevetése a legújabb eredményekkel. Konzulense *dr. Völgyesi Lajos* (BME

ÁFGT). A dolgozatot a zsűri III. helyezéssel, a GGKI pedig különdíjjal ismerte el.

A legjobb dolgozatokkal és szerzőikkel idén áprilisban Miskolcon az Országos TDK Konferencia Műszaki tudományi szekciójában, a „Geotechnológia, geodézia, műszaki földtudomány”

tagozaton találkozhatunk újra, illetve a GGKI különdíjas előadást és az ahhoz kapcsolódó legújabb fejleményeket Sopronban, a 2010-es Geomatika szemináriumon hallgathatjuk meg.

Laky Sándor

KÖNYVISMERTETÉS

Unverhau, Dagmar (ed.): State Security and Mapping in The German Democratic Republic. Map falsification as a Consequence of Excessive Secrecy?

(Állambiztonság és térképezés a Német Demokratikus Köztársaságban. Térképtorzítás, mint a túlzott biztonság következménye?)
LIT Verlag, Berlin, 2006. 302. oldal.

Németország rendszeresen próbálja feltárni a kommunista időszak, sokak számára akkor is értelmetlennek tűnő utasításait. A nevelésügyi intézkedések jelentős területe volt a térképek titkosítása, a tartalom egy részének elhagyása, és a nagyközönségnek készülő, forgalomba kerülő úgynevezett nyílt térképek torzítása. Az ehhez hasonló intézkedések nálunk is teljesen indokolatlanok voltak, de különösen igaz ez az NDK-ra. A háború előtti egységes Németország szétszakadása után a háború kitöréséig készült topográfiai térképek mindkét Németországban, számtalan intézetben egyaránt meg voltak. A topográfiai szelvényekből és a pontos turistatérképekből nagyon sok volt az egyes embereknél is. A könyv 10 tanulmányban ismerteti a térképtorzítások különböző területeit, majd függelékben közli az azokról döntő nemzetközi és nemzeti megbeszéléseket, illetve az azok alapján megszületett határozatokat.

A tanulmányok közül az egyik történelmileg vizsgálja a politika és a térképészet kapcsolatát, és tárja fel a nem általános, de egyedi térképtorzításokat. Egy másik tanulmány sorra veszi a térképhasználat korlátozását előíró jogszabályokat, rendeleteket. Külön színes mellékletekkel kísért tanulmányok tárgyalják a titkos topográfiai térképek készítésével alkalmazott módosításokat, a korlátozott (szolgálati) használatú népgazdaságot segítő térképek előállítását, a közepes méretará-

nyú, mezőgazdasági termelést segítő térképek valamint a turista és várostérképek torzításait. Érdekes a Szovjetunió nagy világatlasza különböző kiadásainak összehasonlító elemzése a torzítások mértékének, számának térképmellékletekben való bemutatásával.

A függelékben található anyagok közül csak néhányat ismertetünk. Az első melléklet az NDK és az orosz térképészeti főhatóság vezetőinek 1958. évi moszkvai találkozásának jegyzőkönyvét ismerteti. A találkozásra az adott okot, hogy a Nemzetközi Geodéziai és Geofizikai Unió (UGGI) XI. torontói közgyűlése 1957 szeptemberében szükségesnek tartotta a Potsdami Rendszer javítását és erre felkérte Németországot. Az oroszok tiltakoztak, hogy a nemzetközi szervezetben nem külön országgént szerepel az NDK és javasolták az Akadémia alá tartozó intézet Térképészeti Főhatóság alá rendelését. Ezzel a németek nem értettek egyet, de a jegyzőkönyv szerint kétnapi tárgyalás után azt elfogadták, hogy nincs szükség az új gravimetriai és asztronómiai adatok átadására a kapitalista országoknak.

Egy másik határozat az úgynevezett nyílt térképek előállításáról szól. Az NDK-ban 1954–1961 között 1:25 000–1:500 000 méretarányok között elkészültek a titkos topográfiai térképek. 1957-től folyt az 1:10 000 méretarányú térképsorozat készítése is. 1962-ben a Földmérési és Térképészeti Főhatóság megállapította, hogy tit-